

## تعاریف و معانی اصطلاحات فرودگاهی

**فرودگاه:** منطقه ای بر روی زمین یا آب (شامل کلیه ساختمان ها، تاسیسات و تجهیزات نصب شده) است که از کل یا بخشی از آنها برای ورود، خروج و جابجایی زمینی انواع وسایل پرنده و تسهیلات بار و مسافر مشخص استفاده میگردد.

**مدیر فرودگاه:** شخصی است که براساس ضوابط هدایت و راهبری یک فرودگاه را بر عهده دارد.

**بهره بردار فرودگاه:** شخصی است اعم از مالک یا غیر مالک که به نحوی از انحاء تمام و یا قسمتی از فعالیت عملیاتی و تجاری یک فرودگاه را به عهده دارد.

**مالک فرودگاه:** شخصی حقیقی یا حقوقی است که بر اساس قوانین و مقررات موضوعه کشور و با کسب مجوز از سازمان، مالکیت یک فرودگاه را بعهده دارد.

**گواهینامه فرودگاهی:** گواهینامه ای که توسط سازمان بر اساس مقررات مربوط برای فعالیت عملیات یک فرودگاه یا یک هلی پورت صادر می گردد.

**فرودگاه عمومی:** فرودگاهی که دارای طول باند حداقل 800 متر و عرض حداقل 15 متر بوده و برای جابجایی مسافر، بار و محموله های پستی مورد استفاده قرار می گیرند و شامل انواع ذیل می باشند:

**فرودگاه بین المللی:** فرودگاهی که برای پروازهای بین المللی مورد استفاده قرار می گیرد.

**فرودگاه داخلی:** فرودگاهی است که صرفاً برای پروازهای داخلی مورد استفاده قرار می گیرد.

**فرودگاه مرز هوایی:** فرودگاه داخلی است که حسب مورد در شرایط و زمان خاص با تامین امکانات و تجهیزات مربوطه مورد استفاده پروازهای بین المللی قرار میگیرد.

**فرودگاه خاص:** فرودگاهی است که صرفاً برای کاربری های خاص از جمله ورزشی، تفریحی، آموزشی، کشاورزی ... مورد استفاده قرار می گیرد.

**فرودگاه کنترل شده:** فرودگاهی که در نشریه اطلاعات هوانوردی در طبقه بندی D قرار گرفته اند و در آن خدمات کنترل ترافیک هوایی به پروازها ارائه می شود.

**فرودگاه کنترل نشده:** فرودگاهی که در نشریه اطلاعات هوانوردی در طبقه بندی G قرار گرفته اند و در آن خدمات کنترل ترافیک هوایی به پروازها ارائه نمی شود و تنها ارائه اطلاعات ترافیک هوایی ارائه می گردد.

**نشریه اطلاعات هوانوردی ایران: (AIP)** نشریه ای که توسط سازمان هواپیمایی و یا با تایید آن منتشر میشود و در بردارنده اطلاعات هوانوردی کشور جمهوری اسلامی ایران است که برای ناوبری هوایی ضروری می باشد. این نشریه برای کلیه کشورها تهیه می گردد.

**خدمات فرودگاهی:** مجموعه خدماتی است که به وسایل پرنده، خدمه پروازی، مسافر، محمولات پستی، بار و غیره در فرودگاه ارائه می شود.

**ارائه کنندگان خدمات فرودگاهی:** اشخاصی که بر اساس مجوزهای صادره از سازمان نسبت به ارائه تمام و یا قسمتی از خدمات فرودگاهی در یک فرودگاه اقدام می نمایند.

**تجهیزات ناوبری فرودگاهی:** امکانات و تجهیزاتی ناوبری که درون و یا بیرون محوطه فرودگاه به منظور نشست و برخاست و جابجایی وسایل پرنده نصب شده است.

**تجهیزات فرودگاهی: (Aerodrome equipments)** امکانات و تجهیزاتی که درون یا بیرون محوطه فرودگاه به منظور نشست، برخاست و جابجایی وسایل پرنده نصب گردیده اند که برای ارائه یک خدمت فرودگاهی لازم است همانند تجهیزات نظارتی و امنیتی، سیستم پل هوایی، تجهیزات بار انداز، سیستم اعلان پرواز FIDS و سیستم تجهیزات مشترک ترینال CUTE و...  
**تسهیلات فرودگاهی: (Aerodrome facilities)** امکانات و تسهیلاتی از قبیل گمرک، گذرنامه، حمل و نقل، قرنطینه گیاهی و حیوانی، بهداشت عمومی و تسهیلات مربوط به امور جابجایی بار مسافران می باشد که در فرودگاه ارائه می شود.

**نظامنامه فرودگاه:** کتابچه ای که در برگیرنده چگونگی فعالیت های فرودگاه، دستورالعمل ها، رویه ها و ساختار سازمانی فرودگاه بوده که به تصویب سازمان هواپیمایی می رسد. نظام نامه فرودگاهی، سندی مرجع بین متصدی فرودگاه و سازمان هواپیمایی کشوری می باشد. این سند با رعایت استانداردها، شرایط و سطح خدماتی که باید در یک فرودگاه حفظ گردد، مورد توافق قرار گرفته است. نظام نامه فرودگاهی مهمترین گام برای یافتن کاستی ها و اشکالات موجود در هر فرودگاه می باشد، چرا که در این مسیر بسیاری از عدم تطابق ها و کمبود هماهنگی ها در بین واحدهای مختلف فرودگاهی آشکار می شود. نظام نامه فرودگاهی یکی از الزامات اصلی روند دریافت گواهینامه فرودگاهی می باشد، که شامل تمامی اطلاعات درباره موقعیت فرودگاه، تاسیسات (facilities)، خدمات، تجهیزات (equipment)، دستورالعمل های عملیاتی، سازماندهی و مدیریتی شامل سیستم مدیریت ایمنی می باشد. این کتاب یک راهنمای مرجع اصلی، برای انجام بازرسی های فرودگاهی، به منظور دادن گواهی نامه فرودگاهی و برای سایر بازرسی های ایمنی می باشد.

**سامانه مدیریت ایمنی فرودگاه: (SMS) (Safety Management System)** سامانه ای است به منظور اعمال مدیریت

ایمنی در فرودگاه، که شامل ساختار سازمانی مورد نیاز، مسئولیت ها، رویه ها، فرایندها و مقرراتی برای اجرای خط مشی های ایمنی فرودگاهی می باشد. هدف از این سامانه، کنترل ایمنی و استفاده ایمن از فرودگاه را ممکن می سازد.

**وسیله پرنده: (Aircraft)** یک اصطلاح کلی و تخصصی برای هواپیما می باشد به معنی هر ماشینی که بتواند در جو تحت تاثیر جریان هوا تعادل کسب نماید (با استثناء عکس العمل هوا در برابر سطح زمین) را گویند. (( کلیه هواپیما ها و بالن و... غیر از موشک را گویند))

**باند فرودگاه: (Runway)** منطقه ای مستطیل شکل در فرودگاه که برای نشست و برخاست هواپیما و وسایل پرنده تعیین شده است.

**آستانه باند: (Threshold)** قسمت شروع باند که قابل نشستن برای هواپیما وسایل پرنده می باشد.

**حریم باند: (Runway Strip)** ناحیه ای مستطیل شکل شامل باند و منطقه شتاب گیر که به منظور کاهش خطر آسیب دیدن وسایل پرنده ای که از باند خارج می شوند و محافظت از وسایل پرنده در هنگام عملیات نشست و یا برخاست هواپیما به کار می رود. **مسیر خزش (تاکسی وی: Taxiway)** مسیر تعیین شده برای خزش وسایل پرنده در فرودگاه برای ارتباط بین قسمت های مربوط فرودگاه.

**مسیر دسترسی: (Access Road)** مسیر مخصوص وسایل نقلیه در منطقه محوطه جابجایی.

**اپرون (پارکینگ وسایل پرنده: Apron)** (بخشی از فرودگاه که عملیات سوار و پیاده کردن مسافران، بارگیری و تخلیه بار و محموله های پستی، سوختگیری، توقف و تعمیر و نگهداری وسایل پرنده بر اساس مقررات در آن انجام می گیرد.

**استند هواپیما: (Aircraft stand)** محوطه ای از پیش تعیین شده در یک اپرون که به منظور پارک یک هواپیما استفاده می شود.

**سطوح پروازی (محوطه مانور پروازی: Maneuvering Area)** بخشی از فرودگاه (به غیر از محوطه پارکینگ) که برای نشست، برخاست و خزش وسایل پرنده استفاده می شود.

**مناطق عملیاتی (محوطه جابجایی: Movement Area)** بخشی از فرودگاه (شامل محوطه مانور پروازی و پارکینگ وسایل پرنده) که برای نشست و برخاست و خزش وسایل پرنده به کار می رود.

**منطقه هوایی (ایرساید): (Airside)** محدوده ای تحت کنترل در فرودگاه از قبیل باند پرواز، مسیرهای خزش، پارکینگ وسایل پرنده، راه های دسترسی و ساختمان های و تجهیزات مربوطه می باشد.

**منطقه زمینی (لند ساید): (Landside)** کلیه محوطه ها و اماکن موجود در حریم زمینی فرودگاه به جز منطقه هوایی را گویند.  
**دستگاه های کمک ناوبری بصری: (Visual Nav aids)** کلیه چراغ ها، علائم نقاشی سطحی (مارکینگ)، مارکر، علائم راهنمایی و بادنمای مربوط به باند، مسیرهای خزش و توقف گاه را شامل میشود.

**علائم عمودی (مارکر): (Marker)** علاماتی است که بالای سطح زمین که به صورت عمود به سطح زمین قرار گرفته و به منظور نشان دادن یک مانع یا یک محدوده مورد استفاده قرار می گیرد.

**علائم نقاشی سطحی (مارکینگ): (Marking)** علائمی است که بر روی سطح محوطه جابجایی وسایل پرنده به منظور ارائه اطلاعات هوانوردی ایجاد می شود.

**علائم راهنما: (Signing)** علائمی است که بیانگر پیام یا پیام هایی (به صورت متغیر یا ثابت) به منظور راهنمایی می باشد.

**موانع: (Obstacles)** کلیه اشیا متحرک و ثابت (دائمی یا موقت) و یا بخشی از آنها که در محوطه ای قرار گرفته اند که برای جابجایی وسایل پرنده در سطح زمین در نظر گرفته شده است یا بالاتر از سطح ی قرار دارند که برای محافظت از پرواز تعیین شده است و یا خارج از سطوح تعیین شده است که برای ناوبری هوایی مخاطره آمیز باشد.

**سطوح محدودیت مانع: (OLS) (Obstacle limitation surfaces)** مجموعه ای از سطوح در داخل و یا اطراف

باندهای پروازی است که به منظور حصول اطمینان از ایمنی پرواز، باید از ایجاد موانع در بالای سطوح مذکور خودداری نمود.

**ناحیه بدون مانع: (OFZ) (Obstacle free zone)** محوطه ای از فضا بالای سطح تقرب داخلی، سطح گذر داخلی یا سطح فرود یکپارچه که در آن هیچ مانع ثابتی وجود ندارد.

**تبصره:** اشیاء ثابت سبک و شکننده که فقط برای اهداف ناوبری استفاده می شوند از شمول این تعریف مستثنی می باشند.

**باید: (Shall)** شرطی است که رعایت آن الزامی می باشد.

**می بایست: (Should)** شرطی است که رعایت آن توصیه می شود.

**مجوز تردد خودرو در ایرساید: (AVP)** مجوزی است که برای خودروها و تجهیزات صادر می شود و کسب آن برای تردد و/یا فعالیت خودرو یا تجهیزات مربوطه در ایرساید الزامی می باشد.

**گواهینامه رانندگی فرودگاهی: (ADP)** مجوزی است که توسط فرودگاه صادر و به دارنده آن اجازه می دهد تا در مناطق

تعیین شده در ایرساید رانندگی نماید.

**کنترلر اپرون :** نماینده ذی صلاح واحد مدیریت اپرون در فرودگاه است که ناظر بر انجام ایمن کلیه فعالیتهای جاری در سطح اپرون مطابق با قوانین و مقررات بین المللی، ملی و محلی می باشد.

**منبع:**

1- دستورالعمل هواپیمایی کشوری ( 6014 ). CAD6014

2- انکس 9 ایکائو.

3- Doc 9137 Part